

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Uredništvo v Alojzijevišču, upravništvo v Marijanišču.

Gregorianski koral, njegov postanek, razvoj in uporaba.

(Po svojih predavanjih na poučnem tečaju v Ljubljani spisal dr. Jos. Mantuani.)

(Dalje.)

Dve leti pred natiskom Gregorijevih del je izdal menih Mavrinske kongregacije, Dom Pierre Benoît de Jumilhac (izr. Pier Benoît de Žümilák, 1611—1682) prvo znanstveno knjigo o gregorianskem koralu: „La science et la pratique du plain chant . . .“ itd. 1673 in je ž njo opozoril na širo polje potrebnih glasbeno-zgodovinskih preiskav. S tem je bil Gussanville opozorjen na bistven del kulturne važnosti sv. Gregorija.

Ravno ob tistem času je živel francoski benediktinec-učenjak, član Mavrinske kongregacije, Dom Jean Mabillon (izreci: Žan Mabiljon). Rojen je bil 1632, v samostan je vstopil 1653. Že l. 1667. je izdal dela sv. Bernarda. Leto pozneje (1668) pa je prišel na svetlo prvi zvezek velikanskega dela o svetnikih iz reda sv. Benedikta (*Acta sanctorum ordinis s. Benedicti*), v katerem je Mabillon s strogo a stvarno kritiko izločil več svetnikov, ki so do njegovih dni veljali za benediktince, in jih je drugim redovom pridelil. To so mu nekaterniki zamerili. A v svoji obrambi jim je pokazal, kako se mora trezno in kritično postopati, da se pride do resnice. Ta obramba je naredila velikanski vtisk, nihče mu ni več ugovarjal in vsi tedanji zgodovinarji so začeli postopati po njegovih načelih. To je tako močno vplivalo, da je jezuit Daniel Papebroch (Papebruh) sestavil nekako navodilo, kako je listine kritično rabiti in to je dal natisniti l. 1675. kot predgovor II. zvezku življenja svetnikov za mesec april (*De diplomatibus discernendis*). V tem spisu je mož prekoračil meje zdrave kritike. Mabillon mu je odgovoril v svojem velikem, do danes še temeljnem delu o zgodovinskih listinah (*De re diplomatica*) l. 1681. To vse je vplivalo na njegove sodobnike, in odtod si je razlagati, da je baš v teh letih Gussanville hotel kritično postopaje odrekati malodane vse zasluge sv. Gregoriju.

Temu je sledilo potem še več zgodovinarjev; tako n. pr. Janez Jurij pl. Eckhart v svojem velikem delu o vzhodni Frankiji in škofiji Würzburški (*Commentarii de rebus Franciae orientalis et episcopatus Wirceburgensis*, 1729.) in drugi.

To so bile pa samo predigre. A stvar ni več zaspala. Spisi o koralu, večkrat v zvezi s praktičnimi izdajami, so se vrstile. L. 1736. je izdal italijanski duhovnik Francesco Vitarini „Regole e principij del canto fermo...“; 1741 kanonik Jean Lebœuf (Žan Leböf) zgodovinsko in praktično razpravo o koralu: „*Traité historique et pratique sur le chant ecclésiastique...*“ itd., s posebnim ozirom na pariško škofijo; tudi je priobčil v časopisu „*Mercur de France*“ več razprav o koralu. Sila zanimiva knjiga, osobito gledé na tradicijo in reformo v 17. veku je: „*Traité théorique et pratique du plain-chant, appelé Gregorien...*“ ki je izšla v Parizu, l. 1750. brezimno, a jo je spisal duhovnik Léonard Poisson (izr. Poasón). Tudi brata Hrvata moramo navesti, ki je izdal l. 1760. v Zagrebu podučno knjigo o koralu: „*Fundamentum cantus gregoriani seu choralis pro captu tyronis discipuli...*“. Pisatelj se je klical Martin Sillobod (Šilobod?) in je bil župnik v Martinski vesi. Edini izvod tega tiska ima Liceo musicale v Bologni, kolikor mi je dosedaj znano.

Te navedene knjige so bile samo kot teoretična navodila zasnovana, a so posegala sem in tam tudi v zgodovino napevov, a le prilično.

Tem večjega pomena je torej bilo na široki podlagi zasnovano delo kneza in opata Št. Blaškega, Martina Gerberta (1720—1793). Koliko je ta učeni mož v onem času prepotoval, ko ni bilo skoraj nikakršnih prometnih sredstev, in koliko sicer nedostopnih knjižnic je pregledal in porabil, temu se je danes zares čuditi. Leta 1774. je izdal zgodovinsko delo o cerkvenem petju v latinskem jeziku: „*De cantu et musica sacra, a prima ecclesiae aetate usque ad praesens tempus*“ v dveh zvezkih. Deset let pozneje pa je prišlo drugo, še imenitnejše, in do danes neobhodno potrebno delo: „*Scriptores ecclesiastici de musica sacra potissimum*“ (1784.) v treh zvezkih. Tu podaja spise starih teoretikov o srednjeveški glasbi.

Sedaj so imeli preiskovalci staro teorijo in tudi stare napeve složno pred seboj, v pristni obliki. Sedaj šele so mogli začeti res sistematično proučavati stara načela in ločiti stare napeve od poznejših. Z Gerbertovimi deli je sklenjeno prvo in posredno učinkujoče reformatorično delo na polju gregorianskega koralu.

Videli smo, kako vedno bolj raste potreba, pečati se s pristnim cerkvenim petjem. Časov duh pa je privel s seboj še eno okoliščino, ki je blagodejno vplivala koncem 18. veka. Po posledicah, katere je zapustil nasilni materializem tedanjih „iluminatov“ in „enciklopedistov“, porodila se je želja po idealu. In ker je krščanstvo imelo navzlic vsem poizkusom, uničiti ga, vendar še dovolj življenske sile, dalo je tedanjim rodovom na zapadu romantizem, to se pravi nazore, po katerih je najvišji in najlepši ideal iskati v srednjeveški vernosti in njeni kulturi. Stavbinski slogi, sloneči na grških in rimskih uzorcih, so bili za nekaj časa pozabljeni, na njihovo mesto

je stopila gotika. Srednjeveški gradovi in vitezi, samostani in menihi, vojne in slovesna služba božja so bili predmeti upodablajočih umetnosti, istotako tudi pesništvu in glasbi.

Razumeli pa romantiki niso prav nič kulturne podlage tistih pojavov, katere so obdelavali. Zato tudi nimamo poročati o pozitivnih uspehih gledé korala, navzlie vsej navdušenosti za srednjoveško službo božjo. In s to epizodo zaključujemo peto dōbo v razvitku gregorianskega korala.

Někako okoli l. 1800. začenjamo šesto dōbo, ki ni še zgodovinsko zaključena. Vendar ima za nas brezdvomno vse tisto zgodovinski značaj, kar leži pred nami, četudi je marsikaj šele v cvetju. V zvezi s smislom za kritično zgodovino je spravi! romantizem polagoma zanimanje za cerkveno glasbo starejše dōbe in ž njo tudi za koral v tir. Najpred na tehničnem polju.

Prvi mož, ki je začel ob prevratu 18. in 19. veka buditi in opominjati, ki se je osmelil, nastaviti škarje na dolgo kito predsodkov in brezbriznosti, to je bil Jurij Josip Vogler (1749—1814). Zanimal se je za vse; a danes ga ne moremo več tako upoštevati, kot so ga v njegovem času. Pripoznati pa moramo, da je svoj čas mnogo dosegel in bi bil še več, da ni vedno mislil samo na svojo osebo in da ni osorno zavračal vsako misel od druge strani, če ni ž njegovimi natančno soglašala. Vsekako pa je s svojimi spisi „Choralsystem“ (1800) in „Über Choral- und Kirchengesänge“ (1814) opozoril na marsikatero nedostatke.

(Dalje prih.)

Nekoliko več poslušnosti.

(Fr. Ferjančič.)

Sv. Cerkev je izdala dovolj odlokov gledé cerkvene glasbe; kdor ima količkaj dobro voljo, lahko spozna, kako glasbo želi in hoče imeti sv. Cerkev. Kljub temu pa, da je sv. Cerkev s premnogimi odloki jasno izrazila svojo voljo, se vendar marsikje za te cerkvenoglasbene odloke ne menijo veliko. In tu dostikrat celo tamkaj, kjer bi bilo najlažje ustreči želji sv. Cerkve, namreč po velikih mestih.

Kdo bi si bil mislil, da se celo v Rimu samem ne bodo vseskozi ozirali na voljo sv. Očeta, izraženo v „Motu proprio“, in na druga cerkvenoglasbena določila! In vendar je temu tako.

Bodi mi dovoljeno, omeniti tu resnično dogodbico iz nedavno minulega časa, ki dovolj jasno osvetluje cerkvenoglasbene laške razmere. Povedal mi jo je dobro znan slovenski profesor in zgodovinar, ki je bil lansko veliko noč v Rimu. V istem času je bil v Rimu pri slovesnosti na čast devici orleanski tudi neki profesor z Nemškega, ki se v svoji domovini veliko trudi za zboljšanje cerkvene glasbe po želji sv. Očeta. V avdienci pri sv. Očetu je ta nemški profesor bridko potožil, kolike težave ima v domovini z reformo cerkvene glasbe po navodilih, izraženih v znanem „Motu proprio“. V svojo tolažbo pa je pristavil dotični profesor, da — kakor je imel ravno kar priliko opazovati — tudi v Rimu in še celo pri sv. Petru

samem ni mnogo bolje, ker se tudi tamkaj še niso izvedle vse papeževe cerkvenoglasbene reforme. Tedaj pa je sv. Oče pripomnil: „Glede cerkvene glasbe imam jaz besedo le v sikstinski kapeli, pri sv. Petru pa ukazujejo drugi“. Torej niti v bližini sv. Očeta se ne izpolnjujejo njegovi odloki, ako ni poslušnih ljudi! In tako naj izda sv. Oče še toliko cerkvenoglasbenih dekretov, vse to ne bo nič pomagalo, ako pa ni ljudi, ki bi imeli resno voljo, tudi v dejanju ravnati se po teh dekretih. Dà, nekoliko več poslušnosti, nekoliko več pokorščine bi bilo tu na mestu.

Toda pustimo Rim in ozrimo se raje na naš Dunaj. Ali je morda tu v tem oziru bolje? Žal, da smo že mnogokrat morali čitati razne pritožbe zastran dunajske cerkvene glasbe.

Naj tudi z Dunaja omenim nekaj na videz malenkostnega, kar pa vendar precej osveštljuje dunajske cerkvenoglasbene razmere.

Že pred več časom sem bral v dunajskem „Vaterland-u“ nekaj, kar se mi je zdelo precej čudno. Zapomnil sem si takrat stvar, da jo o priliki porabim. Predvsem je takrat „Vaterland“ poročal, da se bo pri posvečevanju nove župne cerkve v Baumgartnu na Dunaju (13. okraj) pela znana Haydnova maša „Hier liegt“, katero je menda nalašč za to priliko priredil nekdo po dunajski originalni izdaji za mešani zbor „a capella“. Brez dvoma se je tedaj obhajala slovesna sv. maša. A da se na Dunaju pri slovesni sv. maši poje nemška Haydnova maša, to je pač nekaj posebnega kljub Vaterlandovi naivni pripomnji: „Es wäre müssig, dieses Vorhaben etwa gar zu rechtfertigen“. Nekoliko več poslušnosti nasproti liturgičnim določilom bi bilo pač tudi tu na mestu!

Vendar za to bi se jaz ne menil veliko, ko le ne bi pri tej priliki v podlistku neki dr. Julius Stava tako neusmiljeno razmrčeval ubogega rajnega dr. Witta. Kaj hudega pa je zakrivil ta „oče cecilianizma“, kakor ga blagohotno nazivlje dr. Stava? Zakrivil je to-le nezaslišano predrznost: pred mnogimi leti se bajè ni posebno pohvalno izrazil o onem Haydnovem „Hier liegt“! Zato pa se dr. Stava ves ogorčen znaša nad njim, slika ga kot ošabnega moža; tudi Wittove skladbe, skladbe so zaradi tega za nič, sama makulatura! Kdor pozna Wittove skladbe, res ne ve, ali bi se jezil ali smejal, ko bere tako pisarenje, kakršno si je v Vaterlandu dovolil omenjeni Stava, ali pa dr. Schnerich — tudi Dunajčan — v svojej knjigi „Messe und Requiem seit Haydn und Mozart.“ Poznavatelju Wittovih kompozicij je takoj jasno, da je taka obsodba skrajno enostranska in krivična. Sicer ni moja naloga, braniti tu Wittove skladbe, vendar mimogredé naj omenim samo sodbo dveh mož, ki imata po mojem mnenju mnogo več pravice govoriti na glasbenem polju, kakor pa omenjena dva kritika.

Prvi mož ni nihče drugi, nego svetovno slavni Frančišek Liszt. Ta je Witta visoko cenil kot skladatelja. Ker je dr. Wittu vzelo veliko časa tudi dušno pastirovanje, zlasti še spovedovanje, mu je nekoč Liszt vpričo kardinala Hohenlohe rekel: „Pustite, naj ljude kolnejo in kradejo ter napišite nam raje še kakih 20 takih lepih taktov, kakor ste nam jih že tolikokrat napisali!“ Tako sodi o Wittu slavni Liszt, pred čigar avtoriteto naj se poskrijeta Stava in Schnerich.

Drugi mož, ki Wittove skladbe tudi visoko ceni, je naš gospod Anton Foerster. V njegovem repertoarju je Witt zavzemal vedno odlično mesto. Wittove maše je večkrat proizvajal, zlasti pa ofertoriji za adventni in postni čas so bili dolgo vrsto let skoro izključno le Wittovi. O teh ofertorijih mi je nekoč g. Foerster rekel, da mu ni nikdar niti na misel prišlo, da bi se sam lotil dotičnih tekstov, ker jih je že Witt tako krasno uglasbil. Tako torej sodijo o Wittovih skladbah nepristranski strokovnjaki. S tem seveda ni rečeno, da so vse Wittove skladbe brez izjeme popolne; pri njegovi vsestranski delavnosti je samo ob sebi umevno, da je vmes tudi marsikaj manj vrednega. Ali z Wittom kar tako „brevi manu“ obračunati, kakor sta storila zgoraj imenovana kritika, to je pa že preveč. Namesto da bi ljudje kamenje metali na grob blagega pokojnika, ki je vse svoje moči posvetil sv. Cerkvi in sam vedno učil in izvrševal pokorščino zlasti do njenih liturgičnih predpisov, naj bi se raje od njega učili ravno te otroške pokorščine in poslušnosti do sv. Cerkve; morda bi bilo potem v cerkvenoglasbenem oziru tudi na Dunaju bolje. Vsekako meče precej temno senco na dunajske cerkveno glasbene razmere, ako prihaja o dr. Wittu taka sodba ravno z Dunaja in to v listu, kakršen je Vaterland.

Tako torej po velikih mestih. Tem mestom bi pa lahko postavili nasproti vse polno malih mest, trgov in celo neznatnih vasi, kjer se volja sv. Očeta gledé cerkvene glasbe izpolnjuje natančno, čeprav je to združeno z neizmerno večjimi težavami. Od kot ta razlika? Urok je čisto enostaven: tu veje duh poslušnosti, duh pokorščine, tamkaj pa duh nepokorščine, duh ošabnosti, ki ponosno prezira „malenkostne“ liturgične predpise.

Kaj posnamemo lahko iz teh vrstic? Brez dvoma to, da še ni dovolj, ako ima pevski zbor na razpolago samo mnogo materialnih ugodnosti in izvrstnih pevskih moči; ne, imeti mora predvsem pravega cerkvenega duha, in ta duh je duh poslušnosti, duh pokorščine do liturgičnih cerkvenoglasbenih določil. Kjer ni tega duha, naj so sicer razmere še tako ugodne, cerkvena glasba ne bo prospevala. Kjer pa veje ta duh, tamkaj bo tudi v sicer manj ugodnih razmerah cerkvena glasba lepo procivila, zakaj ta duh pokorščine ima za seboj tudi duha požrtvovalnosti, ki igra zlasti na cerkvenem koru tako važno ulogo. S požrtvovalnostjo namreč in resno voljo, se kakor sicer, tako tudi na cerkvenoglasbenem polju doseže še največ. Zato mora tudi naše cerkvene pevske zборе prešiniti ta dvojni duh pokorščine in požrtvovalnosti. Blagodejni vpliv tega dvojnega duha se bo kmalu pokazal v temeljitnem izboljšanju cerkvene glasbe po naših korih.

Anton Dornič, nov orglarski mojster.

V Radovljici je domačin Anton Dornič osnoval delavnico za orgle in postavil prve orgle, ki so namenjene v Dvor na Koroško. Dispozicija orgel:

1. Geigenprincipal 8', prva oktava les, naprej 75% cin, je deloma v prospektu; 2. Salicional 8', prva oktava cin, piščali pokrite, naprej 60% cin; 3. Lieblich Gedeckt 8', dve oktavi les, naprej cin (Naturguss); 4. Flauto dolee 8', prva oktava les, pokrit, naprej, cin, odprt; 5. Oktava 4'; 6. Flagolet 2' iz Harmonia aet.; 7. Harmonia aetherea 2²/₃, 2', 1³/₅'; 8. Subbas 16'; 9. Pianobas 16'. — Pedalni-oktavni-basovski sklep; oktavni ni izpeljan, z

basovskim se igra pedal z roko v najnižji oktavi. — Tremolo. — Zbiralniki: p, mf, f, Tutti. Ker znese višina kora samo 2.27 m, mora meh nad obok. Igralnik je na strani, registri (deščice) nad klaviaturo, gumbi za zbiralnike pod njo.

Kakšne so orgle? Mojster se kaže v intonaciji, in intonacija je v resnici dobra, značilna. Principal krepak, Salicional modern, rezek, flautice ljubke, Harmonia oživljajoča, niti najmanj kričeca, Pianobas dosti mileji od Subbasa. Tutti ne vklepa oktavne kopule, potegne se zase, kar je prav. Tremolo ni nadležen, v igri za malo časa na mestu, ni pa za igračo. — G. Dernič ne rabi stožkov, ampak čisto pnevmatiko. Oboje je dobro, samo da je prav narejeno. Funkcija je točna, meh zdaten (85 mm pritiska), cinast material lep, lesen preveč grčast, bo treba bolj izbirati. Prav umestno je, da so robovi lesenih piščali na vrhu oviti s platnenim, v lim pomočenim trakom, ter tako zavarovani poka. Pedalna klaviatura je ravna in nežna. Za čevelf svetujem krepkejših tipk in okroženosti, da noga lažje doseže skrajne tipke.

Orgle se smejo toraj imenovati jako dobre po glasu in funkciji in smatram g. Derniča za strokovnjaka, ki zasluži zaupanje. Unanja naprava je še nekoliko preprosta, je prvo delo mojstra, kateremu ne manjka zmožnosti, bori se pa še s prvimi težavami.

P. H. Sattner.

Dopisi.

Rim. (Prvo zborovanje odseka italijanskega Cec. društva za Lacij v Rimu 27.—28. aprila.) Vendar so se tudi v Rimu zganili, oz. sv. Oče jih je s silo vzdramil! 27. aprila so se sešli delegatje iz vseh škofj Lacija in več udov Cec. društva k posvetovanju, kaj ukreniti, da se določila Motupropija izvedejo, kako izvesti organizacijo in začeti z resnim delom za povzdigo prave cerkv. glasbe, za uvedbo tradicionalnega koral. 28. aprila je bila najprej sv. maša v cerkvi sv. Marcella, pri kateri je prepeval zbor kakih 45 italijanskih bogoslovcev zbran iz raznih zavodov koralno mašo „De Angelis“. Odgovarjala mu je cela cerkev (neka stotin bogoslovcev in duhovnikov in kakih 50 deklic iz raznih zavodov). Vadil in vodil je znani P. de Santi. Maša je bila naravnost krasna, napravila je tudi na najhujše nasprotnike tradicionalnega koral velik vtis. Posebno je ugajal koralni gradual, ki ga je pel omenjeni 45 glavi zbor precizno in na lahno, da je bilo veselje. Orgljanje, to se pravi medigre pa niso bile prav nič primerne koralu; no pa če pomislim, da sem moral prejšnji dan od kapucinov kar neutegoma iz cerkve bežati, kjer je nekdo med slovesno mašo poizkušal med nedopovedljivo slabim, robotim petjem (regensburškega) koral kak akord ujeti (naj bo že priložen ali nepriložen), sem še neizrečeno lahko zadovoljen.

Po opravitu smo imeli zborovanje v Pijevi dvorani (Sala Pia), kjer je P. de Santi predsednik splošnega italijanskega Cec. društva govoril o potrebi, važnosti, značaju in lepoti prave cerkv. glasbe, ki je bila doslej iz večine „pepelka“; razlagal je duha, lepoto tradicionalnega koral.

Tit. škof lampaški msgr. Serafini, predsednik za Rim in Lacij je govoril o težavah, ki se stavijo na pot, ki jih celo poklicani faktorji¹⁾ bodisi vede ali nevede delajo. Toda oprijeti se hočejo z vso silo, zakaj tako velik odločni ukaz sv. Očeta, ki hoče da se reforma te tako važne panoge sv. liturgije povsod izvede in kar moč hitro izvede.

Msgr. De Angelis, šempeterski župnik je istotako odločno povdarjal strogo zahtevo sv. Očeta po reformi, da ne dovoljuje nobenega pardona. Naloga društva je, izvesti restavracijo cerkv. glasbe, ki ima v Italiji tako lepo tradicijo od sv. Gregorja skoz srednji vek do Palestrina in še naprej, pa je v zadnjih stoletjih — žal — minila in je nastopila v vsakem oziru mizerija, daš se je v zadnjem času že marsikaj izboljšalo.²⁾ Priporočal je uvedbo ljudskega petja,³⁾ ker cerkve nimajo zborov; začne naj se z otroci, ki prihajajo h katehezi in

¹⁾ Pomniti je treba, da so bili vsi rimski župniki takorekoč oficialno „povabljeni“, prav tako škofje v Laciju, naj se udeleže po svojih odposlancih. In se je zgodilo.

²⁾ Je res marsikaj boljše v Rimu. Marsikdaj se sliši lepa, dostojna cerkv. glasba, dobro pet tradic. koral; seveda je splošno vse še le v zametku, čeprav posamezne — zlasti nekatere samostanske — cerkve hodijo nova pota.

³⁾ Se tudi že poizkuša n. pr. v cerkvi „chiesa nuova“.

pri Marijinih družbah. Pripravlja se izdaja pesmarice za ljudsko petje, ki bo obsegala izbrane priljubljene, a dobro cerkvene pesmi. Na ta način se bo tudi koral populariziral najprej med otroci in kongregacijami, pozneje bodo tudi pritegnili. Ima že zglede.

Kanonik Casimiri (znan komponist in stolni kapelnik v Perudži) je obravnaval, kako naj se v seminarjih dvigne liturgično petje, zakaj od tu se bo širila reforma.

Začne naj se že v nižjih razredih gimnazije,¹⁾ pozneje je za marsikoga prepozno. Učitelj mora biti mož cerkvenega duha, da bo glasba res vernega duha pa tudi hkrati res umetnost. Nobenega ne sme manjkati. Največkrat pa po seminarjih poučujejo petje ljudje, ki so v umetniškem oziru pravi šušmarji.

Navsezadnje je še generalni vikar za Rim kardinal Respighi poprijel za besedo in navduševal za vztrajno delo.

Ob 12. smo imeli avdienco pri sv. Očetu,²⁾ ki je bil jako živahen, vesel, dovtipen, pa je kljub temu čudovito odločno zahteval pokorščino svojim naredbam glede cekv. glasbe in koral. Kar je mogoče — pravi — v malih župnijah visoko v gorah, kjer kak izobražen kaplan zbira krog sebe preproste pevce in jih izučil, da lepo in pravilno pojo figural in koral, zakaj bi to v Rimu ne šlo? Povejte — pravi — da ni samo kar moč živa želja papeževa, naj se reforma čim prej izvrši, ampak zapoved je, ki se mora izpolniti. Naj se več ne sliši stari dovtip o tistih dveh kipih sv. Petra in Pavla: sv. Peter kaže z roko navzdol in pravi: Tukaj v Rimu se delajo postave, sv. Pavel pa z roko kaže v daljo govoreč: Tam zunaj (Rima) jih pa izpolnjujejo. Veseli ga zelo, ker sliši, da se je že toinono naredilo, da se je marsikdo odločil, da tudi poprime, pa morajo vsi, ki so poklicani poprijeti. Naroča, naj vsem škofom v Laciju sporoče njegov ukaz, ga sporoče vsem župnikom, da postane Rim zopet zgled vsem narodom. Nazadnje sporoči apostolski blagoslov vsem navzočim, vsem ki se trudijo itd. Prav navdušeni smo zapuščali Vatikan, jaz z željo, da bi tudi po lepi slovenski domovini našel odmev ta odločni glas in ukaz sv. Očeta, da bi tudi pri nas vsi poprijeli in z vso močjo poizkušali to živo željo in zapoved sv. Očeta udeleževati, da bi se tudi na naše slovenske pevce in zборе razlil blagoslov, ki prihaja iz polnosti očetovskega srea.

Popoldne je prekrasno govoril komtur Tebaldini, kapelnik sv. hišice v Loreti o lepoti pravega liturgičnega petja, o harmoniji med sv. obredi v krasnih katedralah in med resnim liturgičnim petjem. Kako žalostno je — pravi — da se v teh starodavnih, častitljivih cerkvah pod mističnimi slikami Giottovimi, Fra Angelikovimi itd. ne čuje več koral, ne razlega več Palestrina, Orlando Lasso itd. pač pa se šopiri plehka, ničvredna glasba, s sramoto pokrita hči svoje častite matere. Proč s to neskladnostjo, pa zopet nazaj upostavimo nekdanjo veličastno harmonijo, enoto . . .

Navsezadnje so nam še elementi minimi (najmanjše prvine) zapeli nekaj koralnih in modernih figuralnih cerkv. skladb; to se pravi zbor kakih dvajset dekle nekako od 8. do 12. leta iz nekega dekliskega zavoda (prim. naš Lichtenthurnov zavod) je imel nalogo pokazati, kaj se more doseči z najmanjšimi, najpreprostejšimi močmi, ki so za cerkveno petje na razpolago. Peli so ti najmanjši elementi čudovito krasno, da je bilo vse navdušeno, navdušeno zlasti za koralne točke tako, da so se lepe in živahne figuralne skladbe Gollerjeve, Hallerjeve, Griesbaherjeve itd. kar izgubile, tako celo, da so ljudje, ki o koralu doslej niti slišati niso hoteli, obžalovali, da se je tudi figural pel in ne samo koral, češ, da jih je figuralno petje (ki je bilo jako dobro) disgustiralo in jim veliki užitek pokvarilo. In je bila moderna glasba v primeri s koralom res prava našopirjena beračija. Seveda je učitelj teh elementkov P. De Santi sam. Koralne točke so bile sledeče: introita za Velikonoč in Vnebohod (ta je posebno krasen, dramatičen), gradual: Benedicta es tu za praznik Brezmadežne (jako fino, nežno, jasno koncipiran) in aleluja in verz Tu es sacerdos za praznik škofov mučencev (to je pa kakor veličasten slavospev, da odmeva od zemlje do neba, seveda je naloga pevovodja, da koral prej dobro preštudira, zakaj če pojo samo note druga za drugo

¹⁾ Po Laškem namreč v ljudskih šolah in menda tudi po gimnazijah vsaj v nižjih razredih ni nič petja.

²⁾ Imel sem kod od italianskega Cecilijinega društva povsod pristop. Udnina je 1 liro, udje dobivamo zastoj društveno glasilo „Bulletino Ceciliano“, ki izhaja v nedoločenih obrokli.

brez zmisla, brez znanja, bodo prav ti krasni spevi napravili čisto slab, uničujoč utis.) Reči moram, da sem poleg sekovskih menihov komaj še kje splošno tako dobro slišal koral peti, s tako lahkoto, ljubeznijo, s takim umevanjem in ognjem.¹⁾ Tudi navzoči kardinal Marinelli in predsednik škof Serafini sta bila čuda navdušena videti.

Bog blagoslovi lepi začetek, da bi kmalu donesel obilo sadov na cerkveno-glasbenem pa tudi na dušnopastirskem. Naj sv. Cecilija ognju priliva, ki se je tako žarno razvnel, da sv. navdušenje ne poneha!

Fr. K.

Ljubljana. — (Poročilo o petju na frančiškanskem kornu.) Cerkevno-glasbeni listi radi poročajo, kaj se je tuintam pevalo veliki teden. To je jako koristno, ker prvič se spozna, na kakšnem višku je dotični zbor in drugič zvedo organisti za marsikatero skladbo, katere morda še ne poznajo. Peli smo tedaj:

Veliki četrtek: Rheinberger „Missa a capella“, Graduale, Witt „Christus factus est“, offertorium Witt „Dextera Domini“, med Obhajilom duhovščine Goller „Domine non sum dignus“, med procesijo Skuhersky „Pange lingua“.

Veliki petek: Ett, pri pasijonu čveteroglasno turbo, Vittoria „Popule meus“ Gallus, „Ecce quomodo moritur justus“, Skuhersky „Pange lingua“. Zvečer ob pol 8. uri slovenske pasijonske pesmi, vmes tudi nekaj latinskih motetov.

Veliko soboto: vse koral.

Veliko nedeljo: Mitterer „Missa in hon. SS. Salvatoris“, Graduale Gruber „Haec dies“, Offertorium Filke „Terra tremuit“, vse z orkestrom slovenske filharmonije.

Veliki ponedeljek: Goller „Missa in hon. S. Clementis Hofbauer“, Graduale Gruber „Haec dies“, Offertorium Stehle „Angelus Domini“.

P. H. Sattner.

Krško, meseca majnika 1910. — (Poročilo o cerkvenem petju v cerkvi oo. kapucinov.) O priliki velikonočnih praznikov je pevski zbor pri cerkvi čč. oo. kapucinov v Krškem absolvirал nastopni glasbeni program: Schweitzer, Missa Angelorum custodum; Alban Lipp, Regina coeli. Veltinger in p. Angelik, Tantum ergo. Fr. Schöpf, Te Deum. — Velikonočne pesmi: Rihar, Oevirk, p. Angelik, Vavken. Veliki četrtek in Veliko soboto koralno mašo po Mediceji. (Zakaj pa si ne nabavite novih izdaj, da bi proizvajali tradicionalni koral? Samo ta je posled dovoljen. Op. ured.) Vse to je proizvajal mešani zbor.

Avguštin Kos,

e. kr. fn. oficijant in pevovodja.

Listnica uredništva.

Na mnoga vprašanja glede ponatiska p. Angelikovih skladb odgovarjamo, da se bodo izdala polagoma vsa dela pokojnega p. Angelika Hribarja v zvezkih, in da so sedaj v tisku njegove „Obhajilne“, takoj za njimi izidejo „Adventne in Božične“, drugo leto „Velikonočne“ in tako dalje. Za vse skladbe se bodo tiskali tudi glasovi. Skladbe prirejate za natisk naša veščaka čč. gg. p. Hugolin in St. Premrl, katera s pieteto ohranita skladbe kolikor je mogoče v prvotni koncepciji. — Dohajajo nam zadnji čas, zlasti s Koroškega dopisi, v katerih ni drugega kot samo zabavljanje čez posamne kraje ali posamne osebe. Mi takih dopisov ne bomo prinašali. Gospodje naj svoje stvari mej seboj uredé. Nam ni do preprirov. Non offendere sed veritatem dicere volumus.

¹⁾ Edino kar me je motilo, je bilo precej slabo spremljanje s harmonijem; zdi se mi da dotična sestra bržkone ni bila vajena tega harmonija; dobro je bilo, da harmonij ni bil močan.

Današnjemu listu je pridejana 5. štev. prilog.

Odgovorni urednik lista **dr. Andrej Karlin**. — Odgovorni urednik glash. priloge **Stanko Premrl**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadrúžna tiskarna v Ljubljani.